

CS

CS

CS

EVROPSKÁ KOMISE

V Bruselu dne 16.3.2011
KOM(2011) 126 v konečném znění

2011/0059 (CNS)

Návrh

NAŘÍZENÍ RADY

**o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech majetkových
poměrů v manželství**

{KOM(2011) 125 v konečném znění}

{KOM(2011) 127 v konečném znění}

{SEK(2011) 327 v konečném znění}

{SEK(2011) 328 v konečném znění}

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

1. SOUVISLOSTI NÁVRHU

1.1. Obecné souvislosti

Smlouva o fungování Evropské unie v článku 67 prvním odstavci stanoví, že Unie tvoří prostor svobody, bezpečnosti a práva při respektování základních práv a různých právních systémů. Podle odstavce 4 téhož článku Unie usnadňuje přístup ke spravedlnosti, zejména zásadou vzájemného uznávání soudních a mimosoudních rozhodnutí v občanských věcech. V článku 81 této smlouvy se výslovně uvádějí opatření, která mají za cíl zajistit „vzájemné uznávání a výkon soudních a mimosoudních rozhodnutí mezi členskými státy“ a „slučitelnost kolizních norem a pravidel pro určení příslušnosti platných v členských státech“. Na tomto základě již byla přijata řada nástrojů, zejména nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1347/2000, tyto nástroje však ze své oblasti působnosti vylučují úpravu majetkových poměrů v manželství.

Přijetí evropského nástroje ve věcech úpravy majetkových poměrů v manželství patřilo již k prioritám Vídeňského akčního plánu z roku 1998. Program vzájemného uznávání rozhodnutí v občanských a obchodních věcech¹, přijatý Radou dne 30. listopadu 2000, rozhodl o vytvoření nástroje, jenž by se zabýval příslušností, uznáváním a výkonem soudních rozhodnutí v oblasti „úpravy majetkových vztahů mezi manželi a majetkových důsledků rozluky nesezdaných partnerů“. Haagský program², který byl přijat Evropskou radou ve dnech 4. a 5. listopadu 2004 a který stanovil za hlavní prioritu provádění programu vzájemného uznávání z roku 2000, vyzval Komisi k vypracování zelené knihy o „kolizi právních předpisů ve věcech vlastnických vztahů v manželství, včetně otázky soudní příslušnosti a vzájemného uznávání“ a zdůraznil, že je nezbytné přijmout do roku 2011 nástroj v této oblasti.

Také Stockholmský program, přijatý Evropskou radou dne 11. prosince 2009, uvádí, že vzájemné uznávání musí být rozšířeno na oblast majetkových poměrů v manželství a majetkových důsledků rozluky partnerů.

Ve „Zprávě o občanství EU za rok 2010 – Odstranit překážky pro výkon práv občanů EU“³, přijaté dne 27. října 2010, Komise konstatuje, že jednou z hlavních překážek, se kterými se občané EU stále setkávají v každodenním životě při výkonu svých práv občanů EU za hranicemi svého státu, je nejistota v oblasti majetkových práv mezinárodních párů. Komise proto v této zprávě oznámila, že jako prostředek nápravy bude v roce 2011 přijat legislativní návrh, který mezinárodním párům (manželům či registrovaným partnerům) umožní snáze zjistit, které jsou příslušné soudy a použitelné právní předpisy pro jejich vlastnická práva.

1.2. Odůvodnění a cíle návrhu

Zvýšená mobilita osob v rámci prostoru bez vnitřních hranic vede k výraznému nárůstu počtu svazků uzavřených mezi občany různých členských států a případů pobytu těchto párů na území

¹ Úř. věst. C 12, 15.1.2001, s. 1.

² Úř. věst. C 53, 3.3.2005, s. 1.

³ KOM(2010) 603.

členského státu, jehož státní příslušnost nemají. Tato situace je navíc často doprovázena nabytím majetku na území více států Unie. Studie konsorcia ASSER-UCL⁴ z roku 2003 ukázala význam fenoménu mezinárodních párů v Evropské unii i praktické a právní potíže, se kterými se setkávají jak při každodenní správě společného majetku, tak ve chvíli zániku svazku způsobeného rozlukou partnerů či úmrtím jednoho z nich. Tyto potíže často souvisejí se značnými rozdíly v platných předpisech hmotného práva i mezinárodního práva soukromého, jež upravují oblast majetkových důsledků manželství.

Kvůli odlišným rysům manželství a registrovaného partnerství a různým právním dopadům obou typů svazků předkládá Komise dva zvláštní návrhy nařízení: první návrh se týká příslušnosti, rozhodného práva, uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech majetkových poměrů v manželství a druhý příslušnosti, rozhodného práva, uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech majetkových důsledků registrovaného partnerství.

Cílem tohoto návrhu je zejména vytvoření jasného právního rámce uvnitř Evropské unie, který by zahrnoval určení příslušného soudu a rozhodného práva ve věcech majetkových poměrů v manželství, a usnadnění pohybu rozhodnutí a listin v členských státech.

2. ZÁVĚRY KONZULTACÍ – POSOUZENÍ DOPADŮ

Přípravě tohoto návrhu předcházela obsáhlá konzultace s členskými státy, ostatními orgány a veřejností. Na základě studie provedené v roce 2003 zveřejnila Komise dne 17. července 2006 zelenou knihu o kolizním právu v oblasti úpravy majetkových poměrů v manželství, zabývající se převážně otázkou soudní příslušnosti a vzájemného uznávání⁵, která zahájila rozsáhlé konzultace v této oblasti. Komise vytvořila za účelem přípravy návrhu skupinu odborníků nazvanou „PRM III“. Členové skupiny pocházeli z dotčených profesních oblastí zastupujících různé evropské právní kultury; skupina se sešla v letech 2008 až 2010 pětikrát. Komise dále uspořádala dne 28. září 2009 veřejné slyšení, během něhož potvrdily rozhovory se zhruba stovkou účastníků, že je třeba na úrovni Unie vytvořit nástroj pro oblast majetkových poměrů v manželství, který by pokrýval zejména příslušnost, rozhodné právo, uznávání a výkon rozhodnutí. Dne 23. března 2010 se uskutečnila rovněž schůzka s odborníky z členských států, kde se hovořilo o hlavních rysech tehdy připravovaného návrhu.

Komise také vypracovala společné posouzení dopadů obou návrhů nařízení, týkajících se majetkových důsledků registrovaného partnerství a majetkových poměrů v manželství. Posouzení je přiloženo k tomuto návrhu.

⁴ Studie o majetkoprávních poměrech sezdáných a nesezdáných párů v mezinárodním právu a vnitrostátní legislativě členských států EU (*Etude sur les régimes matrimoniaux des couples mariés et sur le patrimoine des couples non mariés dans le droit international privé et le droit interne des Etats membres de l'Union*), Consortium ASSER-UCL, http://europa.eu.int/comm/justice_home/doc_centre/civil/studies/doc_civil_studies_en.htm

⁵ KOM(2006) 400.

3. PRÁVNÍ STRÁNKA NÁVRHU

3.1. Právní základ

Právním základem tohoto návrhu je čl. 81 odst. 3 Smlouvy o fungování Evropské unie, který uděluje Radě pravomoc přijímat po konzultaci s Evropským parlamentem opatření v oblasti rodinného práva s mezinárodním prvkem.

Majetkové poměry v manželství závisí na existenci rodinných vztahů mezi příslušnými osobami. Oblast úpravy majetkových poměrů v manželství se sice týká majetkových vztahů mezi manželi a mezi nimi a třetími osobami, souvisí však tak úzce s aktem uzavření manželství, že je třeba ji považovat za součást práva rodinného. Majetkové poměry v manželství vznikají výhradně s uzavřením manželského svazku a zanikají s jeho rozpadem (v důsledku úmrtí jednoho z manželů, rozvodu nebo rozluky partnerů).

Cílem tohoto návrhu je vytvořit úplný soubor pravidel mezinárodního práva soukromého použitelných ve věcech majetkových poměrů v manželství. Tento návrh se tedy týká soudní příslušnosti, rozhodného práva a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech majetkových poměrů v manželství. Pravidla v návrhu obsažená platí pouze v případech s mezinárodními prvky.

3.2. Zásada subsidiarity

Cílů návrhu může být dosaženo pouze ve formě společných pravidel ve věcech majetkových poměrů v manželství, která musí být jednotná, aby občanům zajistila právní jistotu a předvídatelnost. Jednostranné opatření členských států by tak nevedlo k dosažení tohoto cíle. V této oblasti existují dvě mezinárodní úmluvy Haagské konference o mezinárodním právu soukromém: úmluva ze dne 17. července 1905 o kolizních normách týkajících se dopadů manželství na práva a povinnosti manželů v jejich osobním vztahu a na majetek manželů a úmluva ze dne 14. března 1978 o rozhodném právu pro majetkové poměry v manželství. Tyto úmluvy však byly ratifikovány pouze třemi členskými státy a nepřinášejí očekávaná řešení celého rozsahu problémů, jimiž se tento návrh zabývá a jež byly odhaleny v posouzení dopadů i při veřejných konzultacích. Vzhledem k povaze a rozsahu problémů, s nimiž se občané setkávají, lze cílů dosáhnout pouze na úrovni Evropské unie.

3.3. Zásada proporcionality

Návrh je v souladu se zásadou proporcionality, neboť se omezuje na nejmenší míru potřebnou k dosažení těchto cílů. Návrh neharmonizuje právo členských států v oblasti majetkových poměrů v manželství. Nedotýká se ani daňových otázek vypořádání majetkových poměrů v manželství v členských státech. Není spojen s žádnými finančními nebo správními povinnostmi občanů a příslušnou státní správou zatěžuje pouze velmi omezeně.

3.4. Dopad na základní práva

V souladu se strategií účinného uplatňování Listiny základních práv Evropskou unií⁶ Komise ověřila, že tento návrh ctí práva v stanovená v této listině.

⁶ Sdělení Komise – KOM(2010) 573 ze dne 19.10.2010.

Návrhem není dotčeno právo na respektování soukromého a rodinného života a právo uzavřít manželství a založit rodinu v souladu s vnitrostátními právními předpisy a s články 7 a 9 listiny.

Vlastnické právo vymezené v článku 17 listiny je posíleno. Předvídatelnost rozhodného práva pro celý majetek páru navíc manželům umožní účinněji uplatňovat jejich vlastnické právo.

Komise se také ujistila o tom, že byl zohledněn článek 21, který zakazuje jakoukoli diskriminaci.

Navrhovaná ustanovení zlepšují přístup občanů Evropské unie ke spravedlnosti, a to zejména sezdaných párů. Usnadňují provádění článku 47 listiny základních práv, který zaručuje právo na účinnou právní ochranu a spravedlivý proces. Díky stanovení objektivních kritérií pro určení příslušného soudu jsou vyloučena souběžná řízení a nepřiměřený spěch aktivnější strany k soudu.

3.5. Volba nástroje

Pro dosažení právní jistoty a předvídatelnosti jsou nezbytná jasná a jednotná pravidla ve formě nařízení. Navrhovaná pravidla o soudní příslušnosti, rozhodném právu a pohybu rozhodnutí jsou podrobná a nevyžadují již další provedení ve vnitrostátním právním řádu. Kdyby měly členské státy při provádění předpisů volný prostor, byly by cíle právní jistoty a předvídatelnosti ohroženy.

4. DOPAD NA ROZPOČET, ZJEDNODUŠENÍ A SOULAD S OSTATNÍMI POLITIKAMI EVROPSKÉ UNIE

4.1. Dopad na rozpočet

Návrh nemá žádný vliv na rozpočet Evropské unie.

4.2. Zjednodušení

Harmonizace pravidel o soudní příslušnosti značně zjednoduší postupy, jelikož umožní na základě jediného souboru norem určit, který soud je ve věci majetkových poměrů v manželství příslušný. Díky rozšíření příslušnosti soudů, které za použití stávajících nebo budoucích nástrojů Unie posuzují či budou posuzovat rozvodové řízení, rozluku, prohlášení manželství za neplatné nebo dědické řízení, na související řízení v oblasti majetkových poměrů v manželství budou moci občané svěřit řízení ve všech aspektech jejich situace jedinému soudu.

Harmonizace kolizních norem zásadním způsobem zjednoduší postupy, jelikož občané budou moci určit rozhodné právo na základě jediného souboru norem, který nahradí stávající vnitrostátní kolizní normy členských států.

Navrhovaná pravidla pro uznávání a výkon soudních rozhodnutí usnadní pohyb těchto rozhodnutí v členských státech.

4.3. Soulad s ostatními politikami Unie

Tento návrh je součástí úsilí Komise o odstranění překážek, s nimiž se občané EU setkávají v každodenním životě při výkonu svých práv spojených s občanstvím EU, jak to stanoví výše zmíněná zpráva o občanství EU za rok 2010.

5. KOMENTÁŘE K ČLÁNKŮM

5.1. Kapitola I: Oblast působnosti a definice

Článek 1

Pojem „majetkové poměry v manželství“ musí být vykládán samostatně a musí zahrnovat každodenní správu majetku manželů s výjimkou jeho vypořádání v důsledku rozluky partnerů či úmrtí jednoho z nich.

Pokud jde o vymezení oblasti působnosti budoucího nástroje, zdá se být nejvhodnějším řešením vypracovat úplný seznam záležitostí, na něž se nařízení nevztahuje. Z oblasti působnosti tohoto nařízení se tak vyloučí záležitosti již upravené stávajícími nařízeními EU, jako jsou vyživovací povinnosti⁷, zejména mezi manželi, či otázky platnosti a účinků darů⁸. Z oblasti působnosti tohoto nařízení jsou vyloučeny také záležitosti upravené dědickým právem.

Nařízením není dotčena povaha věcných práv vztahujících se k majetku, kvalifikace majetku a práva a určení výsad držitele těchto práv.

Z oblasti působnosti tohoto nařízení je rovněž vyloučeno zveřejnění práv k majetku, zejména fungování katastru nemovitostí a účinky zapsání nebo nezapsání do katastru.

Článek 2

V zájmu souladu a lepší srozumitelnosti a snazšího provádění jsou některé pojmy v tomto nařízení definovány stejně jako v jiných nástrojích Unie, jež jsou v současnosti platné nebo o nichž se jedná.

Navrhovaná definice pojmu „soud“ zahrnuje orgány a osoby, které vykonávají své funkce v přenesené pravomoci nebo na základě určení soudem, a má listinám vydaným těmito orgány umožnit srovnatelné zacházení se soudními rozhodnutími, co se týče jejich uznávání a provádění v jiném členském státě, než v němž byly vydány.

5.2. Kapitola II: Soudní příslušnost

Soudní řízení ve věcech majetkových poměrů v manželství se často týkají jejich vypořádání v důsledku ukončení soužití partnerů, způsobeného rozlukou manželů nebo úmrtím jednoho z nich.

Účelem tohoto nařízení je zejména seznámit občany s různými souvisejícími postupy, jež používají soudní orgány daného členského státu. Za tímto účelem zajišťuje toto nařízení soulad pravidel pro určení příslušnosti soudů, které se zabývají majetkovými aspekty svazků, se stávajícími či plánovanými pravidly obsaženými v jiných evropských nástrojích.

Článek 3

Aby se soud vedoucí řízení mohl v případě úmrtí jednoho z manželů zabývat nejen jeho dědictvím, ale i vypořádáním jeho majetkových poměrů v manželství, stanoví tento článek, že soud, který je příslušný ve věcech dědictví a závěti podle návrhu nařízení o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a úředních listin ve věcech dědictví a vytvoření evropského

⁷ Upraveny nařízením Rady (ES) č. 4/2009, Úř. věst. L 7, 10.1.2009, s. 1.

⁸ Upraveny nařízením Rady (ES) č. 593/2008, Úř. věst. L 177, 4.7.2008, s. 6.

dědického osvědčení, je příslušný rovněž ve věcech vypořádání majetkových poměrů v manželství v důsledku zahájení dědického řízení nebo otevření závěti.

Článek 4

Podobně může soud příslušný podle nařízení (ES) č. 2201/2003 ve věcech rozvodu, prohlášení manželství za neplatné nebo rozluky partnerů se souhlasem manželů rozšířit svou příslušnost také na vypořádání majetkových poměrů v manželství v souvislosti s rozlukovým řízením a na další záležitosti majetkových poměrů v manželství vyplývající z tohoto řízení.

Článek 5

Tento článek se týká mimo jiné vlastních pravidel soudní příslušnosti, platných mimo oblast dědického a rozlukového řízení (např. v případě změny majetkového režimu z podnětu manželů). K určení členského státu, jehož soudy jsou příslušné pro tato řízení související s majetkovými poměry v manželství, slouží seznam hierarchicky seřazených hraničních určovatелů.

Mezi navrhované určovatele patří obvyklé společné bydliště manželů, poslední obvyklé společné bydliště, pokud tam jeden z manželů stále pobývá, a obvyklé bydliště odpůrce. Tyto určovatele jsou dosti běžné a často jsou ve shodě s místem, kde se nachází majetek manželů.

Článek 6

Není-li příslušnost soudů žádného členského státu stanovena dle předchozích článků, umožňuje tento článek výjimečně určit členský stát, jehož soudy se mohou daného řízení ujmout. Toto pravidlo zaručuje manželům a zúčastněným třetím stranám přístup ke spravedlnosti v situacích, kdy se na území tohoto členského státu nachází majetek jednoho či obou manželů nebo kdy mají oba manželé společnou státní příslušnost tohoto členského státu.

5.3. Kapitola III: Rozhodné právo

Článek 15

Nařízení stanoví jednotný režim: celý majetek manželů má podléhat jedinému právu – rozhodnému právu pro majetkové poměry v manželství.

V majetku páru zaujímají významné místo nemovitosti. Jednou z možností by mohlo být postoupit tuto oblast právu státu, v němž se dané nemovitosti nacházejí (*lex rei sitae*), což by vedlo určitému roztržštění rozhodného práva pro majetkové poměry v manželství. Toto řešení by proto mohlo způsobovat problémy, zejména při vypořádání majetkových poměrů v manželství, protože by nežádoucím způsobem narušilo jednotu úpravy majetkových poměrů v manželství (zatímco u pasiv by byla zachována) a vedlo k použití různých právních předpisů pro různé části majetku manželů. Nařízení dále stanoví, že rozhodné právo pro majetkové poměry v manželství – ať už bylo zvoleno manželi nebo, pokud to neučinili, určeno za pomoci jiných ustanovení – se použije na celý majetek manželů, movitý či nemovitý, ať se nachází kdekoli.

Článek 16

V průběhu konzultací panovala značná shoda v tom, že je třeba ponechat stranám určitou volnost při určování rozhodného práva pro majetkové poměry v manželství. Tato možnost volby rozhodného práva musí být přesně stanovena, aby nedocházelo k tomu, že zvolené právo

nezohledňuje životní realitu nebo vývoj situace páru, a musí ji být možno zakládat na právu státu, v němž mají manželé či budoucí manželé obvyklé bydliště nebo jehož jsou státními příslušníky.

Článek 17

Ve většině členských států si manželé obvykle výslovně nevolí rozhodné právo v oblasti majetkových poměrů v manželství, a proto je důležité vytvořit společná ustanovení pro všechny členské státy, jež umožní určit rozhodné právo pro tyto situace. K určení rozhodného práva slouží seznam hierarchicky použitelných objektivních hraničních určovatелů, díky němuž je zaručena určitá předvídatelnost pro manžele i pro třetí osoby. Tyto určovatele zachovávají soulad mezi reálným životem páru, zejména pokud jde o stanovení prvního společného obvyklého bydliště, a potřebou snadno určit rozhodné právo pro majetkové poměry v manželství.

Článek 18

Kromě možnosti zvolit si rozhodné právo při uzavření manželství (článek 16) povoluje tento článek také učinit tuto volbu později, v průběhu společného života páru. Stejně tak se mohou manželé, kteří si rozhodné právo zvolili při uzavření manželství, poté rozhodnout pro změnu a zvolit si jiné rozhodné právo.

Změnu rozhodného práva musí manželé učinit dobrovolně. V zájmu vyloučení rizika právní nejistoty neumožňuje nařízení automatickou změnu rozhodného práva, aniž by strany vyjádřily svou vůli v tomto smyslu nebo byly o této změně vyrozuměny.

Aby změna rozhodného práva v oblasti úpravy majetkových poměrů v manželství neměla pro manžele nežádoucí důsledky, musí působit pouze do budoucna, leda že by se jí manželé výslovně vyjádřili pro její zpětnou použitelnost.

Podle tohoto nařízení se důsledky změny majetkových poměrů v manželství vztahují pouze na oba partnery a nedotýkají se práv třetích osob, čímž je zajištěna ochrana práv třetích osob před případnou změnou úpravy majetkových poměrů v manželství, která by nebyla v souladu s jejich zájmy.

Články 19–20

Tyto články upravují pravidla pro formální způsoby volby rozhodného práva a formu manželské smlouvy. Mají rovněž přispět k ochraně zranitelných skupin obyvatel, k nimž v rámci páru často patří manželka.

Článek 22

Aby byly zohledněny vnitrostátní předpisy, zejména v oblasti ochrany společného obydlí, umožňuje tento článek vyloučit použití cizího práva namísto vlastního práva členského státu. Členský stát, na jehož území se společné obydlí nachází, tak může v zájmu zajištění jeho ochrany vyžadovat použití vlastního práva na ochranu společného obydlí. Výjimečně může tento členský stát na jakoukoli osobu, která na jeho území žije, použít vlastní právní předpisy tak, že „upřednostní“ ustanovení obvykle použitelného práva nebo práva manželské smlouvy dané osoby, jež byla uzavřena v jiném členském státě.

5.4. Kapitola IV: Uznávání, vykonatelnost a výkon

Návrh upravuje volný pohyb rozhodnutí, úředních listin a soudních smírů ve věcech majetkových poměrů v manželství. Zavádí tak vzájemné uznávání na základě vzájemné důvěry, která je výsledkem integrace členských států do Evropské unie.

Tento volný pohyb spočívá v jednotném postupu vzájemného uznávání a výkonu soudních rozhodnutí, úředních listin a soudních smírů pocházejících z jiných členských států. Tento postup nahrazuje stávající vnitrostátní postupy platné v jednotlivých členských státech. Důvody pro neuznání a zamítnutí výkonu jsou rovněž harmonizovány na evropské úrovni a omezeny na nezbytné minimum, přičemž nahrazují různé, často širší důvody, které v současnosti na úrovni členských států existují.

Rozhodnutí

Navrhovaná pravidla pro uznávání a výkon rozhodnutí se shodují s pravidly navrhovanými ve věcech dědictví. Odkazují proto na stávající doložku vykonatelnosti v občanských a obchodních věcech. Díky tomu jsou rozhodnutí vydaná v jednom členském státě uznávána v ostatních členských státech, aniž by to vyžadovalo zvláštní řízení. Pokud má návrhovaatel dosáhnout vykonání rozhodnutí, musí ve státě výkonu zahájit jednotný postup ke získání prohlášení o vykonatelnosti. Tento postup je jednostranný a v první fázi se omezuje na přezkoumání dokumentů. Až v pozdější fázi, pokud odpůrce nepodá námitku, přistoupí soudce k přezkoumání možných důvodů k zamítnutí. Tyto důvody musí zajišťovat odpovídající ochranu práv odpůrců.

Tato pravidla představují v této oblasti významný pokrok oproti současnému stavu. Uznávání a výkon rozhodnutí se totiž v současnosti řídí vnitrostátním právním řádem členských států nebo dvoustrannými dohodami mezi některými členskými státy. Postupy se tedy liší podle toho, o které členské státy se jedná, a stejně tak se liší dokumenty požadované pro vydání prohlášení vykonatelnosti i důvody pro zamítnutí cizích rozhodnutí.

Jak bylo vysvětleno výše, je toto nařízení prvním opatřením v oblasti úpravy majetkových poměrů v manželství a týká se rodinného práva (viz bod 3.1). Vzhledem k těmto specifickým okolnostem je volný pohyb rozhodnutí podmíněn řízením o prohlášení vykonatelnosti, upraveným v současné době nařízením „Brusel I“⁹.

V jiných oblastech by se však mohlo uvažovat o pozdějším zrušení prozatímních řízení (doložky vykonatelnosti), až budou vyhodnocena pravidla tohoto nařízení a rozvoj soudní spolupráce ve věcech majetkových poměrů v manželství a v souvisejících oblastech (zejména nařízení Brusel IIa¹⁰).

Listiny vyhotovené orgány, které vykonávají příslušné funkce v přenesené pravomoci nebo na základě určení soudem v souladu s definicí soudu v článku 2 tohoto nařízení, se považují za rovnocenné s rozhodnutími, a proto se na ně vztahují ustanovení této kapitoly týkající se uznávání a výkonu.

⁹ Úř. věst. L 12, 16.1.2001, s. 1.

¹⁰ Nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 ze dne 27. listopadu 2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1347/2000, Úř. věst. L 338, 23.12.2003.

Úřední listiny

Vzhledem k praktickému významu úředních listin ve věcech majetkových poměrů v manželství a za účelem zajištění souladu tohoto nařízení s jinými nástroji Unie musí toto nařízení zaručit jejich uznávání, a umožnit tak jejich volný pohyb.

Uznávání úředních listin znamená, že tyto listiny požívají shodné důkazní hodnoty, pokud se jedná o obsah zaregistrovaných úředních listin a o skutečnosti v nich zaznamenané, a na stejném základě jako v zemi původu požívají presumpce správnosti a vykonatelnosti.

5.5. Kapitola V: Účinky vůči třetím osobám

Záměrem těchto ustanovení je dosáhnout souladu mezi právní jistotou manželů a ochranou třetích osob před uplatňováním pravidel, o nichž nevěděly nebo je nestanovily. Členské státy tak mají možnost stanovit u listin podepsaných jedním z manželů a třetí osobou, která pobývá na území téhož členského státu, že tento manžel může uplatňovat pravidla svých majetkových poměrů v manželství pouze tehdy, pokud byla tato pravidla zveřejněna nebo pokud o nich byla třetí osoba vyrozuměna či o nich musela vědět.

Návrh

NAŘÍZENÍ RADY

o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech majetkových poměrů v manželství

RADA EVROPSKÉ UNIE

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, zejména na čl. 81 odst. 3 této smlouvy,

s ohledem na návrh Komise,

s ohledem na stanovisko Evropského parlamentu¹¹,

s ohledem na stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru¹²,

s ohledem na stanovisko Výboru regionů¹³,

rozhodla v souladu se zvláštním legislativním postupem

vzhledem k těmto důvodům:

- (1) Evropská unie si stanovila za cíl zachovávat a rozvíjet prostor svobody, bezpečnosti a práva, ve kterém je zajištěn volný pohyb osob. Pro postupné vytváření tohoto prostoru musí Unie přijmout opatření týkající se soudní spolupráce v občanských věcech s mezinárodním prvkem.
- (2) Na svém zasedání v Tampere ve dnech 15. a 16. října 1999 podpořila Evropská rada zásadu vzájemného uznávání rozsudků a jiných rozhodnutí soudních orgánů jakožto základ soudní spolupráce v občanských věcech a vyzvala Radu a Komisi, aby přijaly program opatření k provádění této zásady.
- (3) Dne 30. listopadu 2000 přijala Rada návrh programu opatření k provádění zásady vzájemného uznávání rozhodnutí v občanských a obchodních věcech¹⁴. Tento program určuje opatření týkající se harmonizace kolizních norem usnadňující vzájemné uznávání soudních rozhodnutí. Počítá s vypracováním jednoho či více nástrojů vzájemného uznávání v oblasti majetkových poměrů v manželství a majetkových důsledků rozluky nesezdaných partnerů.

¹¹ Úř. věst. C , s. .

¹² Úř. věst. C , s. .

¹³ Úř. věst. C , s. .

¹⁴ Úř. věst. C 12, 15.1.2001, s. 1.

- (4) Na zasedání v Bruselu ve dnech 4. a 5. listopadu 2004 přijala Evropská rada nový program, takzvaný „Haagský program k posílení svobody, bezpečnosti a práva v Evropské unii“¹⁵. V tomto programu Rada vyzvala Komisi, aby předložila zelenou knihu o kolizi právních předpisů ve věcech vlastnických vztahů v manželství, včetně otázky soudní příslušnosti a vzájemného uznávání. Haagský program zdůraznil, že je nezbytné přijmout do roku 2011 nástroj v této oblasti.
- (5) Dne 17. července 2006 přijala Komise zelenou knihu¹⁶ o kolizním právu v oblasti úpravy majetkových poměrů v manželství, zabývající se převážně otázkou soudní příslušnosti a vzájemného uznávání. Zelená kniha zahájila rozsáhlé konzultace o celém spektru potíží, se kterými se páry setkávají v evropském kontextu při vypořádání společného majetku, a o soudních prostředcích nápravy.
- (6) Stockholmský program z prosince 2009, který určuje priority v oblasti práva, svobody a bezpečnosti na období 2010 až 2014¹⁷, rovněž uvádí, že vzájemné uznávání by mělo být rozšířeno na oblast majetkových práv plynoucích z manželských vztahů a majetkových důsledků rozluky partnerů.
- (7) Ve „Zprávě o občanství EU za rok 2010 – Odstranit překážky pro výkon práv občanů EU“¹⁸, přijaté dne 27. října 2010, Komise oznámila, že přijme legislativní návrh, který umožní odstranit překážky volného pohybu osob a zejména potíže, s nimiž se partneři setkávají při správě svého majetku nebo při zániku svazku.
- (8) Za účelem zajištění právní jistoty a poskytnutí určité předvídatelnosti sezdaným párům, pokud jde o jejich majetek, by bylo vhodné začlenit všechna pravidla v oblasti majetkových poměrů v manželství do jednoho nástroje.
- (9) Pro dosažení stanovených cílů jsou v tomto nařízení shrnuta do jediného nástroje ustanovení o soudní příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a úředních listin, jakož i o účincích majetkových poměrů v manželství na třetí osoby.
- (10) Toto nařízení se týká otázek souvisejících s majetkovými poměry v manželství. Nevztahuje se na pojem „manželství“, který je vymezen vnitrostátním právním řádem členských států.
- (11) Oblast působnosti tohoto nařízení by se měla rozšířit na všechny otázky v občanských věcech týkající se majetkových poměrů v manželství, pokud jde o každodenní správu majetku manželů a jejich majetkové vypořádání, způsobené zejména rozlukou partnerů či úmrtím jednoho z nich.
- (12) Vyživovací povinnosti mezi manželi upravuje nařízení Rady (ES) č. 4/2009 ze dne 18. prosince 2008 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a o spolupráci ve věcech vyživovacích povinností¹⁹, proto jsou z oblasti působnosti tohoto nařízení vyloučeny, stejně jako otázky platnosti a účinků darů, kterými se zabývá nařízení

¹⁵ Úř. věst. C 53, 3.3.2005, s. 1.

¹⁶ KOM(2006) 400.

¹⁷ Úř. věst. C 115, 4.5.2010, s. 1.

¹⁸ KOM(2010) 603.

¹⁹ Úř. věst. L 7, 10.1.2009, s. 1.

Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I)²⁰.

- (13) Z oblasti působnosti tohoto nařízení by měly být dále vyloučeny otázky povahy věcných práv, které mohou být upraveny ve vnitrostátním právu členských států, jako např. otázky týkající se zveřejňování těchto práv, stejně jako je tomu v nařízení (EU) č. ... [Evropského parlamentu a Rady o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a úředních listin ve věcech dědictví a vytvoření evropského dědického osvědčení]²¹. Soudy členského státu, v němž se nachází majetek jednoho či obou manželů, tak mohou přijímat opatření věcného práva vztahující se zejména na zápis převodu tohoto majetku do veřejného rejstříku, pokud to právní řád tohoto členského státu vyžaduje.
- (14) Vzhledem k rostoucí mobilitě párů v průběhu jejich manželského života a k nutnosti podpořit řádný výkon spravedlnosti jsou do tohoto nařízení zařazena pravidla o soudní příslušnosti, jež stanoví, že záležitostmi týkajícími se majetkových poměrů v manželství včetně jeho vypořádání v souvislosti s rozvodovým řízením, rozlukou nebo prohlášením manželství za neplatné se zabývají soudy členského státu, které jsou příslušné k řešení tohoto rozvodového řízení, rozluky nebo prohlášení manželství za neplatné dle nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti, kterým se zrušuje nařízení (ES) č. 1347/2000²².
- (15) Ze stejných důvodů by se měly otázkami majetkových poměrů v manželství v souvislosti s úmrtím jednoho z manželů zabývat soudy příslušné pro jeho dědické řízení, jak to určuje návrh nařízení (EU) č. ... [Evropského parlamentu a Rady o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a úředních listin ve věcech dědictví a vytvoření evropského dědického osvědčení].
- (16) V případech, kdy nejde o otázky majetkových poměrů v manželství související s dědickým řízením, řízením o odluce nebo o prohlášení manželství za neplatné či s úmrtím jednoho z partnerů, mohou se manželé rozhodnout k předložení otázek majetkových poměrů ve svém manželství soudu členského státu, jehož právo si zvolili jako rozhodné právo v této oblasti. Toto rozhodnutí se vyjadřuje vzájemnou dohodou manželů a může být učiněno kdykoli, i v průběhu řízení.
- (17) Toto nařízení musí umožnit zachování místní příslušnosti soudů určitého členského státu v řízeních týkajících se majetkových poměrů v manželství, s výjimkou rozluky partnerů nebo úmrtí jednoho z nich, a především by mělo stanovit *forum necessitatis*, aby se předešlo odepření spravedlnosti.
- (18) Aby mohlo soudnictví řádně fungovat, nesmí docházet k případům, kdy by členské státy vydávaly vzájemně si odporující rozhodnutí. K tomuto účelu musí toto nařízení obsahovat všeobecné procesní předpisy vycházející z nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech²³.

²⁰ Úř. věst. L 177, 4.7.2008, s. 6.

²¹ Úř. věst. L , s. .

²² Úř. věst. L 338, 23.12.2003, s. 1.

²³ Úř. věst. L 12, 16.1.2001, s. 1.

- (19) V zájmu usnadnění správy majetku manželů umožňuje toto nařízení, aby si manželé pro svůj majetek, bez ohledu na jeho povahu nebo místo, kde se nachází, zvolili jako rozhodné právo to, k němuž mají oba manželé úzkou vazbu z důvodu svého bydliště nebo státní příslušnosti. Tuto volbu mohou učinit v jakémkoli okamžiku – při uzavření manželství či v jeho průběhu.
- (20) Právo, jež si manželé zvolili pro úpravu majetkových důsledků svého manželství, nebo pokud tak neučinili, právo určené podle hraničních určovatелů, by se mělo uplatňovat i v případech, že není právem členského státu. Při uplatňování práva jednoho členského státu soudy jiného členského státu by mohla soudům při zjišťování obsahu cizího práva pomáhat Evropská soudní síť pro občanské a obchodní věci, vytvořená rozhodnutím Rady 2001/470/ES ze dne 28. května 2001²⁴.
- (21) Nedojde-li k volbě rozhodného práva, musí toto nařízení v zájmu zajištění souladu mezi předvídatelností a požadavkem právní jistoty a současně s ohledem na životní situaci páru zavést harmonizované kolizní normy na základě různých hraničních určovatелů, jež umožní určit rozhodné právo pro celý majetek manželů. Prvním kritériem by tak mělo být první obvyklé společné bydliště manželů po sňatku a druhým právo státu, jehož státní příslušnost měli oba manželé v době uzavření manželství. Pokud není žádné z těchto kritérií splněno nebo v případech, kdy manželé mají různou státní příslušnost a nemají první obvyklé společné bydliště v době uzavření manželství, by měl být použit třetí určovatel – právo státu, k němuž mají oba manželé nejužší vazby s přihlédnutím ke všem okolnostem, zejména k místu svatebního obřadu. Tyto vazby musí být posuzovány vůči okamžiku uzavření manželství.
- (22) Rozhodné právo se sice určuje podle pojmu „státní příslušnosti“, je však třeba zohlednit i skutečnost, že některé státy, jejichž právní systém je založen na zvykovém právu (*common law*), používají jako hraniční určovatel pojem „bydliště“ (*domicile*), a nikoli „státní příslušnost“ (*nationality*).
- (23) Aby byla zajištěna právní jistota soudních rozhodnutí a zamezilo se změnám rozhodného práva v oblasti úpravy majetkových poměrů v manželství, aniž by o nich byli manželé informováni, nelze změnit rozhodné právo pro majetkové poměry v manželství bez výslovného vyjádření vůle obou manželů v tom smyslu. Tato změna, kterou se manželé rozhodli provést, nemůže mít zpětnou platnost, pokud to manželé výslovně nestanoví. Každopádně se nedotýká práv třetích osob a platnosti dříve přijatých aktů.
- (24) Vzhledem k významu volby rozhodného práva pro majetkové poměry v manželství musí toto nařízení zavést jisté záruky, tak aby si manželé nebo budoucí manželé byli vědomi následků své volby. Volba rozhodného práva musí mít formu, kterou stanoví pro manželské smlouvy právo zvoleného členského státu nebo státu, v němž je smlouva vypracována, a minimálně musí mít písemnou podobu, být opatřena datem a podepsána oběma manželi. Pokud však právo zvoleného státu nebo státu, v němž je smlouva vypracována, obsahuje doplňující formální pravidla pro platnost, zveřejňování nebo registrování takových dohod, musí být tato pravidla dodržena.
- (25) Za výjimečných okolností mají soudy členských států možnost z důvodů veřejného zájmu vyloučit cizí právo, pokud by jeho použití v konkrétním případě bylo zjevně v rozporu

²⁴ Úř. věst. L 174, 27.6.2001, s. 25.

s veřejným pořádkem místa, jehož soud ve věci jedná. Soudy by však neměly mít možnost vznášet výhradu veřejného pořádku, a neuplatňovat tak právní předpisy jiného státu, ani možnost odmítnout uznání či vykonání rozhodnutí, úřední listiny či soudního smíru vyhotovených jiným státem, pokud by použitím výhrady veřejného pořádku byla porušena Listina základních práv Evropské unie a zejména její článek 21, který zakazuje jakoukoli formu diskriminace.

- (26) Protože v některých státech existují vedle sebe dva či více právních systémů nebo souborů pravidel týkajících se otázek, které upravuje toto nařízení, je třeba stanovit, v jaké míře se jeho ustanovení použijí v rámci různých územních jednotek těchto států.
- (27) Vzájemné uznávání rozhodnutí vydaných v členských státech je jedním z cílů tohoto nařízení, proto je v něm třeba stanovit pravidla pro uznávání a výkon rozhodnutí vycházející z nařízení (ES) č. 44/2001, která by byla případně pozměněna vzhledem ke specifickým nárokům oblasti, na kterou se toto nařízení vztahuje.
- (28) Aby byly zohledněny různé způsoby, jak členské státy řeší otázky majetkových poměrů v manželství, musí toto nařízení zajistit uznávání a vykonatelnost úředních listin. Pokud však jde o jejich uznávání, nemohou být úřední listiny považovány za rovnocenné se soudními rozhodnutími. Uznávání úředních listin znamená, že tyto požívají stejné důkazní hodnoty, pokud se jedná o obsah listiny, že mají stejné účinky jako v domovském členském státě a že platí presumpce platnosti, která může být v případě sporu zrušena.
- (29) Právo v oblasti úpravy majetkových poměrů v manželství má sice upravovat právní vztahy mezi manželi a třetími osobami, je přesto třeba, aby podmínky účinků tohoto práva mohly být vymezeny v právu členského státu, v němž mají manželé nebo třetí osoby obvyklé bydliště, tak aby byla zajištěna ochrana třetích osob. Právo tohoto členského státu by rovněž mohlo stanovit, že by se manželé mohli dovolávat použití práva svých majetkových poměrů v manželství na třetí osobu pouze tehdy, pokud by byly dodrženy podmínky zaregistrování nebo zveřejnění platné v tomto členském státě s výjimkou situace, kdy třetí osoba znala nebo musela znát rozhodné právo pro majetkové poměry v manželství.
- (30) Vzhledem k závazkům členských států na mezinárodní úrovni nejsou tímto nařízením dotčeny mezinárodní úmluvy, jejichž smluvní stranou je ke dni přijetí tohoto nařízení jeden nebo více členských států. Soulad s obecnými cíli tohoto nařízení nicméně vyžaduje, aby mělo toto nařízení ve vztazích mezi členskými státy před úmluvami přednost.
- (31) Jelikož cílů tohoto nařízení – konkrétně volného pohybu osob uvnitř Evropské unie, možnosti manželů zorganizovat si své majetkové vztahy mezi sebou a vůči třetím osobám v průběhu společného života páru i při vypořádání jejich majetku, větší předvídatelnosti a právní jistoty – nemůže být uspokojivě dosaženo na úrovni členských států, a proto z důvodu rozsahu a účinků tohoto nařízení jich může být lépe dosaženo na úrovni Evropské unie, může Evropská unie přijmout opatření v souladu se zásadou subsidiarity stanovenou v článku 5 Smlouvy o Evropské unii. V souladu se zásadou proporcionality stanovenou v uvedeném článku nepřekračuje toto nařízení rámec toho, co je nezbytné pro dosažení těchto cílů.
- (32) Toto nařízení respektuje základní práva a dodržuje zásady uznané Listinou základních práv Evropské unie, a zejména jejími články 7, 9, 17, 21 a 47, které se týkají práva na respektování soukromého a rodinného života, práva uzavřít manželství a založit rodinu v

souladu s vnitrostátními právními předpisy, vlastnického práva, zákazu jakékoli diskriminace a práva na účinnou právní ochranu. Soudy členských států musejí při používání tohoto nařízení dodržovat tato práva a zásady.

- (33) V souladu s články 1 a 2 Protokolu o postavení Spojeného království a Irska s ohledem na prostor svobody, bezpečnosti a práva, připojeného ke Smlouvě o Evropské unii a ke Smlouvě o fungování Evropské unie, [Spojené království a Irsko oznámily své přání podílet se na přijímání a používání tohoto nařízení] / [a aniž by byl dotčen článek 4 uvedeného protokolu se Spojené království a Irsko neúčastní přijímání tohoto nařízení a toto nařízení pro ně není závazné ani použitelné].
- (34) V souladu s články 1 a 2 Protokolu o postavení Dánska, připojeného ke Smlouvě o Evropské unii a ke Smlouvě o fungování Evropské unie, se Dánsko neúčastní přijímání tohoto nařízení, a toto nařízení pro ně proto není závazné ani použitelné,

PŘIJALA TOTO NAŘÍZENÍ:

Kapitola I

Oblast působnosti a definice

Článek 1

Oblast působnosti

1. Toto nařízení se vztahuje na majetkové poměry v manželství.
Nevztahuje se zejména na daňové, celní a správní věci.
2. V tomto nařízení se pojmem „členský stát“ rozumí veškeré členské státy s výjimkou Dánska [, Spojeného království a Irska].
3. Z oblasti působnosti tohoto nařízení jsou vyloučeny:
 - a) způsobilost k manželství;
 - b) vyživovací povinnosti;
 - c) dary manželů;
 - d) dědická práva pozůstalého manžela / pozůstalé manželky;
 - e) společné podnikání manželů;
 - f) povaha věcných práv vztahujících se k majetku a zveřejňování těchto práv.

Článek 2 **Definice pojmů**

Pro účely tohoto nařízení se rozumí:

- a) „majetkovými poměry v manželství“: souhrn všech pravidel týkajících se majetkových vztahů mezi manželi navzájem a vůči třetím osobám;
- b) „manželskou smlouvou“: jakákoli dohoda, v níž manželé upravují své majetkové vztahy mezi sebou a vůči třetím osobám;
- c) „úřední listinou“: dokument, který byl úředně vyhotoven nebo zaregistrován jako úřední listina v domovském členském státě a jehož pravost:
 - i) dokládá podpis a obsah listiny a
 - ii) byla ověřena orgánem veřejné moci nebo jiným orgánem k tomu zmocněným;
- d) „rozhodnutím“: jakékoli rozhodnutí ve věcech majetkových poměrů v manželství vydané soudem členského státu nesoucí jakýkoli název jako rozsudek, usnesení, příkaz nebo nařízení výkonu, včetně rozhodnutí o nákladech řízení vydaného soudním úředníkem;
- e) „domovským členským státem“: členský stát, ve kterém bylo vydáno rozhodnutí, uzavřena manželská smlouva, vystavena úřední listina, schválen soudní smír nebo vystaven dokument o vypořádání společného majetku nebo jakákoli jiná listina vystavená soudním orgánem nebo jiným subjektem v přenesené pravomoci soudu či jím určeným;
- f) „dožádaným členským státem“: členský stát, ve kterém se žádá o uznání a/nebo výkon rozhodnutí, manželské smlouvy, úřední listiny, soudního smíru, dokumentu o vypořádání společného majetku nebo jakékoli jiné listiny vystavené soudním orgánem nebo jiným subjektem v přenesené pravomoci soudu či jím určeným;
- g) „soudem“: kterýkoli příslušný soudní orgán členského státu vykonávající funkci soudu ve věcech majetkových poměrů v manželství nebo kterýkoli jiný orgán nebo osoba vykonávající příslušné funkce soudu v přenesené pravomoci či s určením soudním orgánem členského státu, jak to stanoví toto nařízení.
- h) „soudním smírem“: smír ve věcech majetkových poměrů v manželství, který schválil soud nebo který byl uzavřen v průběhu soudního řízení.

Kapitola II

Soudní příslušnost

Článek 3

Příslušnost v případě úmrtí jednoho z manželů

Soudy členského státu, kde je podána žádost týkající se dědictví jednoho z manželů podle nařízení (EU) č. ... *[Evropského parlamentu a Rady o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a úředních listin ve věcech dědictví a vytvoření evropského dědického osvědčení]*, jsou příslušné rovněž v záležitostech majetkových poměrů v manželství ve vztahu k této žádosti.

Článek 4

Příslušnost v případech rozvodu, rozluky nebo prohlášení manželství za neplatné

Soudy členského státu, kde je podána žádost o rozvod, rozluky nebo prohlášení manželství za neplatné podle nařízení (ES) č. 2201/2003, jsou v případě, že se na tom manželé dohodnou, příslušné rovněž v záležitostech majetkových poměrů v manželství ve vztahu k této žádosti.

Tato dohoda může být uzavřena kdykoli, i v průběhu řízení. Pokud je uzavřena před začátkem řízení, musí být vyhotovena písemně, opatřena datem a podepsána oběma stranami.

Pokud se manželé nedohodnou, určuje se příslušnost podle článku 5 a násl.

Článek 5

Příslušnost v ostatních případech

1. Mimo případy uvedené v člancích 3 a 4 jsou pro řízení ve věcech majetkových poměrů v manželství příslušné soudy členského státu:
 - a) v němž mají manželé obvyklé společné bydliště, nebo případně
 - b) v němž měli manželé poslední společné obvyklé bydliště, pokud zde jeden z nich ještě bydlí, nebo případně
 - c) v němž má obvyklé bydliště odpůrce, nebo případně
 - d) jehož státními příslušníky jsou oba manželé nebo, v případě Spojeného království a Irska, který je zemí „domicilu“ obou manželů.
2. Obě strany se také mohou dohodnout na tom, že soudy členského státu, jehož právo si zvolily podle článků 16 a 18 tohoto nařízení jako rozhodné právo pro majetkové poměry v manželství, jsou příslušné v záležitostech týkajících se jejich majetkových poměrů v manželství.

Tato dohoda může být uzavřena kdykoli, i v průběhu řízení. Pokud je uzavřena před začátkem řízení, musí být vyhotovena písemně, opatřena datem a podepsána oběma stranami.

Článek 6 **Podpůrná příslušnost**

Není-li žádný soud některého členského státu příslušný na základě článků 3, 4 a 5, jsou soudy členského státu příslušné, pokud se na území tohoto členského státu nachází majetek jednoho či obou manželů; v tom případě má soud, u něhož se řízení koná, rozhodnout pouze o tomto majetku.

Článek 7 **Forum necessitatis**

Není-li stanovena žádná soudní příslušnost na základě článků 3, 4, 5 či 6, mohou ve výjimečných případech a pod podmínkou, že věc vykazuje dostatečnou vazbu na určitý členský stát, rozhodovat ve věcech majetkových poměrů v manželství soudy tohoto členského státu, jestliže ve třetím státě, k němuž má daná věc úzkou vazbu, není řízení možné nebo je v něm nelze rozumně zahájit nebo vést.

Článek 8 **Příslušnost v případě protinávrhu**

Soud, u něhož probíhá řízení na základě článků 3, 4, 5, 6 nebo 7, je rovněž příslušný přezkoumat protinávrh, pokud spadá do oblasti působnosti tohoto nařízení.

Článek 9 **Zahájení soudního řízení**

Za zahájení soudního řízení se považuje:

- a) okamžik, kdy byl u soudu podán návrh na zahájení řízení nebo jiná rovnocenná písemnost za předpokladu, že žalobce následně neopomene učinit kroky nezbytné k řádnému doručení písemnosti žalovanému, nebo
- b) okamžik, kdy je písemnost předána úřadu, který provádí doručení, pokud musí být písemnost před svým podáním u soudu doručena žalovanému, za předpokladu, že žalobce následně neopomene učinit kroky nezbytné k řádnému doručení písemnosti u soudu.

Článek 10 **Přezkoumání příslušnosti**

Pokud je soudu některého členského státu předložena věc týkající se majetkových poměrů v manželství, k níž není podle tohoto nařízení příslušný, prohlásí tento soud svou nepřislušnost.

Článek 11 **Přezkoumání přípustnosti**

1. Pokud se odpůrce, který má obvyklé bydliště na území jiného členského státu, než ve kterém byl návrh podán, nedostaví k soudu, přeruší příslušný soud řízení do doby, než bude prokázáno, že odpůrce mohl obdržet návrh na zahájení řízení nebo jinou rovnocennou písemnost v dostatečném předstihu, jenž mu umožňuje přípravu na jednání před soudem, nebo že k tomu byly učiněny veškeré nezbytné kroky.
2. Má-li být návrh na zahájení řízení nebo jiná rovnocenná písemnost zaslán podle tohoto nařízení z jednoho členského státu do druhého, použije se místo odstavce 1 tohoto článku článek 19 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1393/2007 ze dne 13. listopadu 2007 o doručování soudních a mimosoudních písemností ve věcech občanských a obchodních v členských státech Evropské unie²⁵.
3. Pokud nelze použít nařízení Rady (ES) č. 1393/2007, doručí se návrh na zahájení řízení nebo jiná rovnocenná písemnost do ciziny podle článku 15 Haagské úmluvy ze dne 15. listopadu 1965 o doručování soudních a mimosoudních písemností v cizině ve věcech občanských a obchodních.

Článek 12 **Litispendence**

1. Je-li u soudů různých členských států zahájeno řízení mezi týmiž stranami a pro tentýž nárok, přeruší soud, u něhož bylo řízení zahájeno později, bez návrhu řízení až do doby, než se určí příslušnost soudu, který zahájil řízení jako první.
2. V případech uvedených v odstavci 1 rozhodne soud, u něhož bylo řízení zahájeno jako první, o své příslušnosti ve lhůtě šesti měsíců, pokud toto rozhodnutí neznemožňují výjimečné okolnosti. Jakýkoli jiný soud, u něhož bylo zahájeno řízení, může požádat soud, u něhož bylo řízení zahájeno jako první, o sdělení, kdy řízení zahájil a zda prohlásil svou příslušnost v dané věci, a pokud tomu tak není, i o sdělení lhůty, dokdy by měl stanovit svou příslušnost.
3. Jakmile je určena příslušnost soudu, u něhož bylo řízení zahájeno jako první, prohlásí se soud, u něhož bylo řízení zahájeno později, za nepřislušný ve prospěch tohoto soudu.

Článek 13 **Související řízení**

1. Pokud řízení, která spolu vzájemně souvisí, probíhají u soudů různých členských států, může soud, k němuž byla podána žaloba později, přerušit řízení.
2. Jedná-li se o řízení u soudu prvního stupně, může se soud, k němuž byla podána žaloba později, prohlásit na návrh jedné ze stran nepřislušným, je-li soud, který zahájil řízení jako první, příslušný pro daná řízení a právo tohoto soudu umožňuje spojení věcí.

²⁵ Úř. věst. L 324, 10.12.2007, s. 79.

3. Vzájemně související řízení ve smyslu tohoto článku jsou řízení, mezi nimiž je tak úzký vztah, že je zřejmě vhodné jejich spojení a vydání společného rozhodnutí, aby se zamezilo možnosti, že budou v rozdělených řízeních vydána rozhodnutí, jež by si vzájemně odporovala.

Článek 14

Předběžná a zajišťovací opatření

Předběžná nebo zajišťovací opatření, která jsou upravena právem jednoho členského státu, je možné u soudů tohoto státu navrhnout i tehdy, kdy jsou pro rozhodnutí ve věci samé příslušné na základě tohoto nařízení soudy jiného členského státu.

Kapitola III

Rozhodné právo

Článek 15

Jednota rozhodného práva

Právo v oblasti úpravy majetkových poměrů v manželství podle článků 16, 17 a 18 se vztahuje na celý majetek manželů.

Článek 16

Volba rozhodného práva

Manželé či budoucí manželé si mohou jako rozhodné právo pro své majetkové poměry v manželství zvolit jedno z těchto práv:

- a) právo státu, v němž mají manželé či budoucí manželé obvyklé společné bydliště, nebo
- b) právo státu, v němž má v okamžiku této volby jeden z manželů či budoucích manželů obvyklé společné bydliště, nebo
- c) právo státu, jehož státní příslušnost má v okamžiku této volby jeden z manželů či budoucích manželů.

Článek 17

Určení rozhodného práva v případě, že je strany nezvolí

- 1. V případě, že manželé tuto volbu neučiní, je rozhodným právem v oblasti úpravy majetkových poměrů v manželství:
 - a) právo státu, v němž mají manželé či budoucí manželé první obvyklé společné bydliště po sňatku, nebo případně

- b) právo státu, jehož státní příslušnost měli oba manželé v době uzavření manželství, nebo případně
 - c) právo státu, k němuž mají oba manželé nejužší vazby, s přihlédnutím ke všem okolnostem, zejména k místu svatebního obřadu.
2. Ustanovení odst. 1 písm. b) se nepoužijí, pokud mají manželé různou státní příslušnost.

Článek 18 **Změna rozhodného práva**

V kterémkoli okamžiku manželství mohou manželé předložit úpravu svých majetkových poměrů jinému právu, než bylo doposud rozhodné. Mohou určit pouze jedno z těchto práv:

- a) právo státu, v němž má v okamžiku této volby obvyklé bydliště jeden z manželů;
- b) právo státu, jehož státní příslušnost má v okamžiku této volby jeden z manželů.

Pokud se manželé nevyjádří jinak, je změna rozhodného práva v oblasti majetkových poměrů učiněná v průběhu manželství účinná pouze do budoucna.

Pokud se manželé rozhodnou pro zpětnou účinnost změny rozhodného práva, není tímto zpětným účinkem dotčena platnost dřívějších aktů, jež byly přijaty podle předchozího rozhodného práva, jakož ani práva třetích osob z něj odvozená.

Článek 19 **Formální způsoby volby rozhodného práva**

1. Volba rozhodného práva má formu, kterou stanoví pro manželské smlouvy právo zvoleného členského státu nebo státu, kde byla smlouva vypracována.
2. Aniž je dotčen odstavec 1, tato volba musí být alespoň učiněna výslovně a v písemné podobě, opatřené datem a podepsané oběma manželi.
3. Pokud právo členského státu, v němž mají oba manželé obvyklé společné bydliště v okamžiku volby podle odstavce 1, stanoví dodatečné podmínky týkající se formy manželské smlouvy, je třeba tyto podmínky dodržet.

Článek 20 **Rozhodné právo pro formu manželské smlouvy**

1. Formu manželské smlouvy stanoví buď rozhodné právo pro majetkové poměry v manželství, nebo právo státu, kde byla smlouva vypracována.
2. Aniž je dotčen odstavec 1, manželská smlouva musí mít vždy alespoň písemnou podobu a být opatřena datem a podepsána oběma manželi.

3. Pokud právo členského státu, v němž mají oba manželé v okamžiku uzavření manželské smlouvy obvyklé společné bydliště, stanoví dodatečné podmínky týkající se formy manželské smlouvy, je třeba tyto podmínky dodržet.

Článek 21

Všeobecná povaha kolizních norem

Právo určené podle ustanovení této kapitoly se použije i v případě, že není právem členského státu.

Článek 22

Imperativní ustanovení

Tímto nařízením není v žádném případě dotčeno použití imperativních ustanovení, jejichž dodržování je pro členský stát při ochraně jeho veřejných zájmů, jako např. jeho politického, společenského a hospodářského uspořádání, zásadní do té míry, že se vyžaduje jejich použití na jakoukoli situaci, která spadá do jejich oblasti působnosti, bez ohledu na právo, které by se jinak podle tohoto nařízení použilo na majetkové poměry v manželství.

Článek 23

Veřejný pořádek místa soudu

Uplatnění některého ustanovení práva určeného podle tohoto nařízení je možno odmítnout pouze v případě, že je ve zjevném rozporu s veřejným pořádkem státu, jehož soud ve věci jedná.

Článek 24

Vyloučení zpětného a dalšího odkazu

Kde toto nařízení předepisuje použití práva některého státu, rozumí se tím předpisy hmotného práva platné v tomto státě, s výhradou předpisů mezinárodního práva soukromého.

Článek 25

Členské státy se dvěma nebo více právními systémy – územně konfliktní právo

Je-li stát složen z více územních jednotek, které mají vlastní právní systém nebo soubory pravidel vztahujících se k otázkám, které upravuje toto nařízení:

- a) každý odkaz na právní předpisy tohoto státu se pro účely určení rozhodného práva podle tohoto nařízení považuje za odkaz na platné právní předpisy příslušné územní jednotky;
- b) odkazem na obvyklé bydliště v tomto členském státě se rozumí bydliště v územním celku;
- c) každý odkaz na státní příslušnost se vztahuje k územní jednotce určené právem tohoto státu, nebo, neexistují-li příslušná pravidla, k územní jednotce zvolené stranami, nebo, nedojde-li k volbě, k územní jednotce, ke které má jeden z manželů nebo oba manželé nejužší vazbu.

Kapitola IV

Uznávání, vykonatelnost a výkon

ODDÍL 1

ROZHODNUTÍ

Pododdíl 1

Uznávání

Článek 26

Vzájemné uznávání rozhodnutí

1. Rozhodnutí vydaná v některém členském státě jsou v ostatních členských státech uznávána, aniž by bylo vyžadováno zvláštní řízení.
2. Stane-li se sporným, zda rozhodnutí má být uznáno, může každá strana, která uplatňuje uznání jako hlavní věc v daném sporu, v řízení podle článků [38 až 56] nařízení (ES) č. 44/2001 navrhnout, že soudní rozhodnutí má být uznáno.
3. Je-li otázka uznání rozhodnutí vznesena u soudu členského státu jako předběžná otázka, může o ní tento soud rozhodnout.

Článek 27

Důvody pro neuznání rozhodnutí

Rozhodnutí se neuznává,

- a) je-li takové uznání zjevně v rozporu s veřejným pořádkem dožádaného členského státu;
- b) jestliže odpůrci nebyl doručen návrh na zahájení řízení nebo jiná rovnocenná písemnost v dostatečném časovém předstihu a takovým způsobem, který by mu umožnil přípravu na obhajobu, ledaže žalovaný nevyužil žádný opravný prostředek proti rozhodnutí, i když k tomu měl možnost;
- c) je-li neslučitelné s rozhodnutím vydaným v řízení mezi týmiž stranami v dožádaném členském státě;
- d) je-li neslučitelné s dřívějším rozhodnutím, které bylo vydáno v jiném členském státě nebo ve třetí zemi v řízení mezi týmiž stranami a pro tentýž nárok, pokud toto dřívější rozhodnutí splňuje podmínky nezbytné pro uznání v dožádaném členském státě.

Článek 28
Zákaz přezkoumání příslušnosti soudu domovského státu

1. Příslušnost soudů domovského členského státu nesmí být přezkoumávána.
2. Hledisko veřejného pořádku uvedené v článku 23 se neuplatňuje v případě pravidel pro určení příslušnosti uvedených v článcích 3 až 8.

Článek 29
Zákaz přezkoumání ve věci samé

Cizí rozhodnutí nesmí být v žádném případě přezkoumáváno ve věci samé.

Článek 30
Přerušení řízení

Soud členského státu, v němž se žádá o uznání rozhodnutí vydaného v jiném členském státě, může řízení přerušit, jestliže byl proti rozhodnutí podán řádný opravný prostředek.

Pododdíl 2

Provádění

Článek 31
Vykonatelná rozhodnutí

Rozhodnutí vydaná v členském státě a tam vykonatelná se vykonávají v jiných členských státech v souladu s články [38 až 56 a 58] nařízení (ES) č. 44/2001.

ODDÍL 2

ÚŘEDNÍ LISTINY A SOUDNÍ SMÍR

Článek 32
Uznávání úředních listin

1. Úřední listiny vypracované v jednom členském státě jsou uznávány v jiných členských státech, vyjma popření platnosti těchto listin dle rozhodného práva a s výhradou, že toto uznání není ve zjevném rozporu s veřejným pořádkem dožádaného členského státu.
2. Uznávání úředních listin znamená, že tyto požívají stejné důkazní hodnoty, pokud se jedná o obsah listiny, a že platí presumpce platnosti.

Článek 33
Vykonatelnost úředních listin

1. Veřejné listiny, které byly vypracovány a jsou vykonatelné v některém členském státě, se na návrh prohlásí za vykonatelné v jiném členském státě postupem podle článků [38 až 57] nařízení (ES) č. 44/2001.
2. Soud, ke kterému je podán opravný prostředek podle článků [43 a 44] nařízení (ES) č. 44/2001, zamítne nebo zruší prohlášení vykonatelnosti jen tehdy, pokud by výkon rozhodnutí na základě této listiny byl zjevně v rozporu s veřejným pořádkem dožádaného členského státu.

Článek 34
Uznávání a vykonatelnost soudních rozhodnutí

Soudní rozhodnutí vykonatelná v domovském členském státě jsou uznána a prohlášena za vykonatelná v jiném členském státě na žádost kterékoli zúčastněné strany za stejných podmínek jako veřejné listiny. Soud, ke kterému je podán opravný prostředek podle článku [42 nebo 44] nařízení (ES) č. 44/2001, zamítne nebo zruší prohlášení vykonatelnosti jen tehdy, pokud by výkon soudního rozhodnutí byl zjevně v rozporu s veřejným pořádkem členského státu výkonu.

Kapitola V

Účinky vůči třetím osobám

Článek 35
Účinky vůči třetím osobám

1. Důsledky majetkových poměrů v manželství pro právní vztah mezi manželi a třetími osobami upravuje rozhodné právo pro majetkové poměry v manželství podle tohoto nařízení.
2. V právu členského státu však může být stanoveno, že manželé nemohou uplatňovat rozhodné právo pro majetkové poměry v manželství na třetí osoby, pokud má jedna ze stran obvyklé bydliště na území tohoto státu a pokud podmínky zveřejňování nebo zaregistrování stanovené v tomto právu nebyly splněny, s výjimkou případů, kdy třetí osoba rozhodné právo pro majetkové poměry v manželství znala nebo musela znát.
3. Právo členského státu, na jehož území se nachází nemovitost, může pro právní vztahy mezi manželi a třetími osobami týkající se této nemovitosti stanovit podobná pravidla jako pravidla stanovená v odstavci 2.

Kapitola VI

Obecná a závěrečná ustanovení

Článek 36

Vztah ke stávajícím mezinárodním úmluvám

1. Tímto nařízením není dotčeno použití dvoustranných či vícestranných dohod, jejichž smluvními stranami je jeden nebo více členských států v okamžiku přijetí tohoto nařízení a které se vztahují na oblasti upravené tímto nařízením, aniž jsou dotčeny povinnosti členských států podle článku 351 Smlouvy.
2. Aniž je dotčen odstavec 1, toto nařízení má ve vzájemných vztazích členských států přednost před úmluvami uzavřenými v oblasti upravené tímto nařízením, jejichž signatáři jsou členské státy.

Článek 37

Informace zpřístupněné veřejnosti a příslušným orgánům

1. Členské státy oznámí Komisi nejpozději dne [...] v jednom či více úředních jazycích dle svého uvážení:
 - a) popis svých vnitrostátních právních předpisů a postupů vztahujících se na právo v oblasti majetkových poměrů v manželství a související dokumenty;
 - b) své vnitrostátní předpisy týkající se účinků vůči třetím osobám podle čl. 35 odst. 2 a 3.
2. Členské státy vyrozumí Komisi o veškerých pozdějších změnách těchto předpisů.
3. Komise vhodnými prostředky zveřejní informace sdělené jí podle odstavců 1 a 2, zejména prostřednictvím vícejazyčných internetových stránek Evropské soudní sítě pro občanské a obchodní věci.

Článek 38

Ustanovení o přezkumu

1. Nejpozději [pět let po vstupu v platnost...] a následně každých pět let předloží Komise Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru zprávu o uplatňování tohoto nařízení. V případě potřeby se ke zprávě přiloží návrhy na jeho změny.
2. Členské státy sdělí za tímto účelem Komisi příslušné údaje týkající se uplatňování tohoto nařízení jejich soudy.

Článek 39
Přechodná ustanovení

1. Ustanovení kapitol II a IV tohoto nařízení se vztahují na soudní řízení zahájená, veřejné listiny přijaté, soudní smíry dosažené a rozhodnutí vydaná po datu jeho vstupu v platnost.
2. Pokud bylo řízení zahájeno v domovském státě dříve, než toto rozhodnutí vstoupilo v platnost, rozhodnutí vydaná po tomto datu jsou uznávána a vykonávána podle ustanovení kapitoly IV, pokud byla příslušnost soudu určena v souladu s ustanoveními kapitoly II.
3. Ustanovení kapitoly III se vztahují pouze na manžele, kteří uzavřeli manželství nebo kteří určili rozhodné právo pro jejich majetkové poměry v manželství po vstupu tohoto nařízení v platnost.

Článek 40
Vstup v platnost

1. Toto nařízení vstupuje v platnost dvacátým dnem po vyhlášení v *Úředním věstníku Evropské unie*.
2. Toto nařízení se použije od [jednoho roku od jeho vstupu v platnost].

Toto nařízení je závazné v celém rozsahu a přímo použitelné v zúčastněných členských státech v souladu se Smlouvami.

V [...] dne [...]

Za Radu
předseda